Comisiwn y Gyfraith
Diwygio'r gyfraith

Atebolrwydd Atgyweirio Cangell a'I Gofrestu

Crynodeb o'r Papur Ymgynghori

PROSIECT COMISIWN Y GYFRAITH AR ATEBOLRWYDD ATGYWEIRIO CANGELL A'I GOFRESTRU

	Pwy ydym ni?	Mae Comisiwn y Gyfraith Lloegr a Chymru yn gorff annibynnol a sefydlwyd gan statud i wneud argymhellion i'r Llywodraeth i ddiwygio'r gyfraith yng Nghymru a Lloegr.
	Beth rydym yn ei wneud?	Rydym yn cynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar ein cynigion dros dro i ddiwygio'r gyfraith sy'n llywodraethu atebolrwydd atgyweirio cangell a chofrestru tir.
	Beth mae'r prosiect yma amdano?	Mae ein prosiect am atebolrwydd atgyweirio cangell – sydd yn rhwymedigaeth i atgyweirio cangell eglwys blwyf a allai effeithio ar rai tirfeddianwyr.
	Ble allai ffeindio'r papur ymgynghori?	Mae'r papur ymgynghori llawn ynghyd â dogfennau eraill, i'w gweld yn https://lawcom.gov.uk/project/chancel-repair-liability-and-registration/.
	Beth sy'n digwydd nesaf?	Ar ôl adolygu'r holl ymatebion, byddwn yn penderfynu ar ein hargymhellion terfynol ar gyfer diwygio'r gyfraith, a fydd yn cael eu cyhoeddi mewn adroddiad terfynol.

Y CRYNODEB HWN

Mae'r Crynodeb hwn yn egluro beth mae'r prosiect amdano ac yn gosod allan y materion craidd y mae'r papur ymgynghori yn ymwneud â nhw. Dydy hi ddim yn crynhoi popeth sydd yn y papur ymgynghori. Gellir dod o hyd i drafodaeth fanwl a'n holl gynigion diwygio yn y papur ymgynghori llawn.

Lle rydym yn sôn am ein papur ymgynghori yn y Crynodeb hwn, rydym yn cyfeirio at ein papur ymgynghori llawn ar Atebolrwydd Atgyweirio Cangell a'i Gofrestru.

Atebolrwydd Atgyweirio Cangell a'i Gofrestru

Rydym yn ymgymryd â phrosiect ar atebolrwydd atgyweirio cangell a'i gofrestru, ac wedi cyhoeddi papur ymgynghori.

Mae'r materion a drafodir yn y papur ymgynghori yn gymhleth yn hanesyddol ac yn gyfreithiol. Mae croeso i ddarllenwyr ddarllen y dadansoddiad llawn trwy ddechrau ar ddechrau'r papur ymgynghori a symud ymlaen yr holl ffordd drwodd. Ond os yw'n well ganddynt ddarllen fersiwn fyrrach a symlach o'n dadansoddiad hanesyddol a chyfreithiol, fe'u gwahoddir i ddechrau darllen o Bennod 6 y papur ymgynghori.

Mae'r crynodeb yn y ddogfen hon yn grynodeb pellach o'n gwaith. Mae'r papur ymgynghori llawn ar gael ar ein gwefan yn https://lawcom.gov.uk/project/chancel-repair-liability-and-registration/.

Mae atebolrwydd atgyweirio cangell ("CRL") yn rhwymedigaeth i atgyweirio cangell eglwys blwyf pryd bynnag y bydd yn dadfeilio. Y "gangell" yw pen dwyreiniol yr eglwys, lle mae'r allor i'w chael. Yn aml, caiff ei gwahanu oddi wrth brif gorff yr eglwys gan ris

Yn hanesyddol, yng Nghymru a Lloegr, yr offeiriad plwyf oedd â'r rhwymedigaeth i atgyweirio'r gangell. Y plwyfolion oedd yn gyfrifol am gynnal a chadw gweddill yr eglwys.

Mae CRL ynghlwm wrth y rhan fwyaf o eglwysi plwyf a adeiladwyd cyn y Diwygiad Protestannaidd, sef y toriad rhwng Eglwys Loegr a'r Eglwys Gatholig Rufeinig yn ystod teyrnasiad Harri VIII.

Llun o gangell wedi'i gymryd o brif gorff yr eglwys.

Effaith Ariannol Atebolrwydd Agyweirio Cangell

Gall costau atgyweirio cangell eglwys fod yn sylweddol. Enghraifft o hynny yw achos sy'n ymwneud â Mr a Mrs Wallbank a thir ym mhlwyf Aston Cantlow, Swydd Warwick.

***Cyngor Plwyf Eglwysig Aston Cantlow v Wallbank*[1]**

Mr a Mrs Wallbank oedd perchnogion Fferm Glebe ym mhlwyf Aston Cantlow, a etifeddodd Mrs Wallbank gan ei rhieni ym 1974. Roedd Fferm Glebe yn cynnwys tua 180 erw o dir, ac roedd rhywfaint ohono'n destun "atgyweiriadau i gangell Eglwys Aston." Mae Eglwys Sant Ioan Fedyddiwr yn Aston Cantlow yn dyddio'n ôl i'r 13eg ganrif ac mae'n adnabyddus fel yr eglwys lle priododd rhieni William Shakespeare, John Shakespeare a Mary Arden, ym 1557.

Erbyn 1994, roedd cangell yr eglwys mewn cyflwr gwael a phenderfynodd y Cyngor Plwyf Eglwysig arfer ei hawliau yn erbyn y rhai oedd yn atebol. Cafodd y teulu Wallbank eu herlyn am £95,260.84 yn wreiddiol ym 1994. Ymladdodd y teulu Wallbank yr hawliad drwy'r Uchel Lys, y Llys Apêl, a Thŷ'r Arglwyddi (a elwir bellach y Goruchaf Lys). Fe wnaethon nhw ddadlau fod gorfodi'r CRL yn torri eu hawl i eiddo preifat o dan Erthygl 1 o Brotocol Cyntaf yr ECHR a Deddf Hawliau Dynol 1998. Fe wnaethon nhw golli.

Aseswyd y bil atgyweirio terfynol gan yr Uchel Lys yn 2007 i fod yn £186,969.50 (ynghyd â TAW). Roedd yn ofynnol i'r Wallbanks hefyd dalu tua £250,000 mewn costau cyfreithiol. Yn y diwedd, fe wnaethon nhw werthu eu cartref. Er mwyn sicrhau bod yr eiddo yn werthadwy ac na fyddai perchnogion dilynol yn atebol, gwariodd y Wallbanks £37,000 pellach i brynu'r atebolrwydd.

Mae bodolaeth CRL hefyd yn ychwanegu at gostau trosglwyddo eiddo yn gyffredinol.

(1) Wrth ddelio â phrynu tir, mae llawer o drawsgludwyr yn trefnu i chwiliad atgyweirio cangell gael ei gynnal. Mae'r chwiliadau hyn yn cynnwys gwirio cofnodion plwyf i asesu a allai'r tir sy'n cael ei gaffael fod yn destun CRL.

Rydym yn deall bod chwiliadau fel arfer yn costio £30 i £40, ond gallant gostio mwy na hynny.

(2) Yn ogystal, neu yn lle hynny, mae trawsgludwyr yn trefnu i yswiriant atebolrwydd atgyweirio cangell gael ei gymryd mewn llawer o drafodion. Gall yswiriant CRL fod cyn lleied â £15, ond bydd y pris yn amrywio yn dibynnu ar asesiad risg yr yswiriwr ac a gafwyd chwiliad CRL.

Er y gellir ystyried bod costau chwiliadau atgyweirio cangell ac yswiriant ar gyfer un trafodiad, yn gyffredinol, yn gymedrol, maen nhw’n ychwanegu miliynau o bunnoedd bob blwyddyn at gostau trafodion eiddo ledled Cymru a Lloegr.

Y Broblem

Ar 13 Hydref 2013, bu newid yn y gyfraith a effeithiodd ar CRL a thir cofrestredig. O'r dyddiad hwnnw ymlaen, peidiodd CRL â bod yn "fuddiant gor-redol" o dan Ddeddf Cofrestru Tir 2002 ("yr LRA 2002”).

Y farn oedd, o 13 Hydref 2013 ymlaen, os nad oedd CRL wedi'i restru mwyach fel buddiant gor-redol, y byddai LRA 2002 yn berthnasol iddo fel y mae'n berthnasol i fuddiannau mewn tir yn gyffredinol. Y farn oedd y byddai angen amddiffyn CRL trwy gofnodi hysbysiad yn y gofrestr tir er mwyn iddo fod yn orfodadwy yn erbyn prynwr tir cofrestredig.

Deddf Cofrestru Tir 2002 – Yr LRA 2002 yw'r statud sy'n llywodraethu tir cofrestredig yng Nghymru a Lloegr ar hyn o bryd. Mae'n llywodraethu'r gofrestr tir, sy'n anelu at gofnodi holl fanylion perchnogaeth tir ledled Cymru a Lloegr.

Tir Cofrestredig – Tir a’i berchnogaeth sydd wedi’i gofrestru ar y gofrestr tir, a gynhelir gan Gofrestrfa Tir EF.

Buddiant Gor-redol – Yng nghyd-destun y drefn gofrestru tir, buddiant gor-redol yw hawl sy'n effeithio ar dir cofrestredig ac sy'n rhwymo prynwyr y tir yn awtomatig hyd yn oed os nad yw'r hawl wedi'i gofrestru.

Fodd bynnag, mae'r gyfraith sy'n llywodraethu CRL yn aneglur ac yn ansicr. Gall fod amheuon ynghylch a yw’r LRA 2002 yn berthnasol i CRL yn y ffordd a ddisgwylid. Er nad yw CRL bellach yn fuddiant gor-redol, mae prynwyr tir yn dal i gael chwiliadau atgyweirio cangell neu yswiriant atgyweirio cangell yn rheolaidd, hyd yn oed lle nad oes atebolrwydd wedi'i gofrestru yn erbyn y teitl.Archwilir yr ansicrwydd hwn yn y gyfraith ymhellach ym Mhennod 5 o'r papur ymgynghori.

Hanes Atebolrwydd Atgyweirio Cangell

Yn hanesyddol, dyletswydd bersonol ar fath o offeiriad plwyf a elwid yn “rheithor” (neu “berson”) oedd CRL. Roedd rheithor yn offeiriad plwyf a gafodd eiddo i ddarparu bywoliaeth ac i gynnal ei waith yn y plwyf. Roedd yr eiddo hwn yn cynnwys preswylfa, darnau o dir (a elwir yn “dir llan”), a hawl i gasglu “degwm” (math o dreth eglwysig sy'n cynnwys cymryd degfed ran o gynnyrch tir yn y plwyf). Roedd yn ofynnol i'r rheithor ddefnyddio'r elw o'r eiddo hwn i gadw cangell yr eglwys mewn cyflwr da. Gelwir bywyd crefyddol rheithor – y swydd grefyddol ynghyd â'r eiddo ategol – yn “reithoriaeth”.

Cyn y Diwygiad Protestannaidd roedd llawer o reithordai yng Nghymru a Lloegr wedi cael eu caffael gan fynachlogydd a thai crefyddol eraill. Roedd y mynachlogydd yn mwynhau'r elw o dir a degwm y rheithoriaid, ond roeddent hefyd wedi'u rhwymo gan y CRL.

Yn ystod y Diwygiad Protestannaidd, diddymodd y Senedd y rhan fwyaf o'r mynachlogydd yng Nghymru a Lloegr a throsglwyddodd eu heiddo i'r Goron. Roedd y trosglwyddiad hwn yn cynnwys y bywoliaethau crefyddol, neu'r rheithoriaid, a oedd yn eiddo i'r mynachlogydd.

Rhoddodd y Goron lawer o'r rheithoriaid hyn i bobl leyg (personau nad oeddent yn aelodau o'r clerigwyr). Gelwid y derbynwyr hyn yn "reithoriaid lleyg". Gan nad oeddent yn glerigwyr, ni allent gyflawni rôl offeiriad plwyf ac roedd yn ofynnol iddynt benodi dirprwyon i weinidogaethu i'r plwyf.

Gelwid y dirprwyon hyn yn "ficeriaid". Ond roedd gan reithoriaid lleyg lawer o'r hawliau a'r rhwymedigaethau a oedd wedi perthyn i'r mynachlogydd ac i offeiriaid plwyf o'u blaenau, gan gynnwys CRL. Yn bwysicaf oll, yn wahanol i reithoriaid “ysbrydol” (rheithoriaid oedd yn aelodau o’r clerigwyr), roedd rheithoriaid lleyg yn rhydd i werthu neu rannu eu heiddo rheithoriaid.

Effeithiwyd ar lawer o reithoraiethau lleyg gan y Deddfau Cau Tir. Erbyn yr 20fed ganrif, roedd llawer o’r tir a oedd wedi bod yn eiddo i reithoriaid lleyg wedi’i rannu a’i werthu i berchnogion ar wahân yn y ffordd hon. Mae cwestiynau cyfreithiol anodd ynghylch yr hyn a ddigwyddodd i CRL pan rannwyd rheithoriaethau lleyg. Rydym yn archwilio'r cwestiynau hyn ym Mhenodau 3 a 4 o'r papur ymgynghori.

Bu i natur rheithoriaethau lleyg dros y canrifoedd yn dilyn y Diwygiad Protestannaidd. Cafodd llawer iawn o'r tir comin a fwynhawyd gan gymunedau yng Nghymru a Lloegr ei amgáu gan gyfres o Ddeddfau Amgáu o'r 17eg ganrif i'r 19eg ganrif. Cafodd hawliau rheithoriaid lleyg dros dir comin (gan gynnwys hawliau i ddegwm) eu disodli gan grantiau tir. Yna diddymwyd y degwm gan gyfres o Ddeddfau, gan ddechrau gyda Deddf y Degwm 1836.

Amgáu – Roedd y Deddfau Amgáu yn gyfres o Ddeddfau o'r 17eg i'r 19eg ganrif a wnaeth breifateiddio (amgáu) tiroedd comin ledled Cymru a Lloegr.[2]

Strwythyr rheithordy

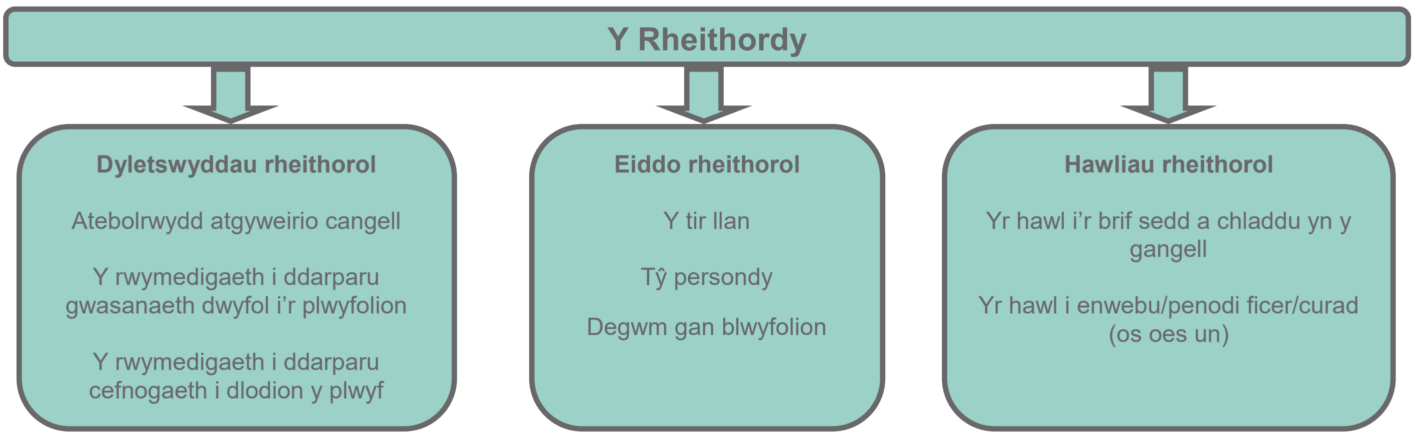

Hanes Cofrestru Atebolrwydd Atgyweirio Cangell

Am fwy na 100 mlynedd, cafodd CRL ei drin fel buddiant gor-redol o dan statudau cofrestru tir. (Fe'i rhestrwyd gyntaf fel buddiant gor-redol yn Neddf Trosglwyddo Tir 1897.) Newidiodd hyn gyda Deddf Cofrestru Tir 2002, ond mae hanes sut y daeth Deddf Cofrestru Tir 2002 i ddelio â CRL yn gymhleth.

O 1995 ymlaen, dechreuodd gweithgor ar y cyd rhwng Comisiwn y Gyfraith a Chofrestrfa Tir EF adolygu sut y gellid disodli a diweddaru Deddf Cofrestru Tir 1925 gan Ddeddf newydd. Arweiniodd y prosiect hwn at gyhoeddi adroddiad a bil drafft (Cofrestru Tir ar gyfer yr 21ain Ganrif: Chwyldro Trawsgludo) ym mis Gorffennaf 2001.[3]

Ym mis Mai 2001, ddau fis cyn cyhoeddi'r adroddiad, rhoddodd y Llys Apêl farn yn *Cyngor Plwyf Eglwysig Aston Cantlow v Wallbank*.[4] Penderfynodd y Llys Apêl fod gorfodi CRL yn anghyfreithlon (fel torri hawl y Wallbanks i fwynhau eiddo'n rhydd o dan Erthygl 1 o Brotocol 1 i'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol). O ganlyniad, ni ddywedodd adroddiad 2001 ddim am CRL. Ni ddywedodd yr LRA 2002, a weithredodd y bil a gyhoeddwyd gyda'r adroddiad, ddim am CRL chwaith.

Fodd bynnag, ym mis Mehefin 2003, fe wnaeth Tŷ'r Arglwyddi wrthdroi penderfyniad y Llys Apêl, ac ail-ymddangosodd yr angen i fynd i'r afael â CRL.[5] Nid oedd Deddf Cofrestru Tir 2002 wedi dod i rym eto. O ganlyniad, gwnaeth yr Arglwydd Ganghellor orchymyn ym mis Medi 2003 a ddiwygiodd yr LRA 2002.[6] Nododd y gorchymyn y byddai CRL yn parhau i fod yn fuddiant gor-redol tan 13 Hydref 2013. Ond ni wnaeth y gorchymyn unrhyw newidiadau eraill i sicrhau y byddai CRL yn gofrestradwy o dan yr LRA 2002 ar ôl y dyddiad hwnnw.

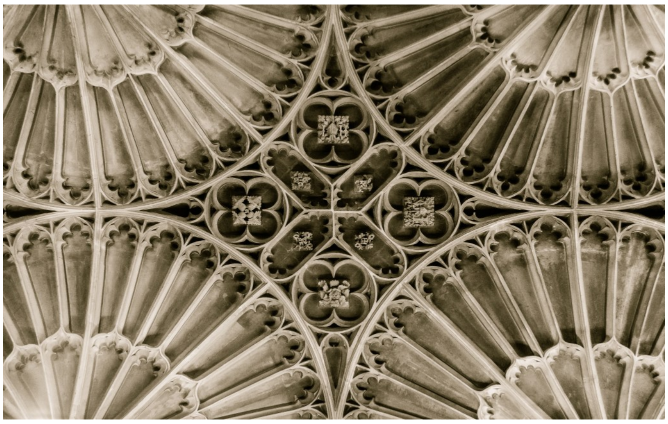

1537-1547

Diddymu'r mynachlogydd
Y Goron yn atafaelu rheithor-dai a'u gwerthu i dirfeddianwyr preifat.

1603-1876

Deddfau Amgáu
Preifateiddio tir comin, a rhoi lleiniau tir i reithoriaid lleyg fel iawndal am hawliau degwm a ddiddymwyd.

1836-1936

Diddymu'r degwm
Yn dilyn cyfres o Ddeddfau Degwm, cafodd degwm ei gyfnewid yn rhent daliadau degwm, a gawsant eu did-dymu wedi hynny.

1862

Deddf y Gofrestrfa Tir 1862
Creu'r system gofrestru tir.

1897

Deddf Trosglwyddo Tir 1897
Rhestru CRL gyntaf fel "buddiant gor-redol".

1925

Deddf Cofrestru Tir 1925
CRL yn parhau i gael ei re-stru fel "buddiant gor-redol."

1932

Deddf Atgyweirio Cangell 1932
Mae'r Ddeddf yn caniatáu gor-fodi CRL yn y llysoedd sirol, gan ddileu awdurdodaeth y llysoedd eglwysig.

Mai 2001

***Wallbank v Aston Cantlow PCC* [2001] EWCA Civ 713**
Mae'r Llys Apêl yn penderfynu nad oes modd gorfodi'r CRL.

Gorff 2001

Bil Cofrestru Tir
Mae Comisiwn y Gyfraith a Chofrestrfa Tir EF yn cyhoeddi bil drafft ar gofrestru tir nad yw'n cyfeirio at CRL.

Chwef 2002

Deddfiad Ddeddf Cofrestru Tir 2002
Mae'r Ddeddf yn gweithredu argymhellion Adroddiad 2001 ac nid yw'n cyfeirio at CRL.

Mehefin 2002

***Wallbank v Aston Cantlow PCC* [2003] UKHL 37**
Tŷ'r Arglwyddi yn dyfarnu bod CRL yn orfodadwy, gan wrthdroi penderfyniad y Llys Apêl.

Medi 2003

Gorchymyn LRA 2002 (Darpariaethau Trosglwyddo) (Rhif 2) 2003
Diwygio'r LRA 2002 i gynnwys CRL fel buddiant gor-redol am ddeng mlynedd tan 13 Hydref.

Natur Gyfreithiol Atebolrwydd Atgyweirio Cangell

Y cyngor eglwysig plwyfol lleol ("PCC") yn pob plwyf yw'r corff eglwysig sydd â'r awdurdod i orfodi CRL. Yn dilyn achos cyfreithiol ym 1955,[7] credir yn gyffredinol, os yw person yn prynu darn o dir a oedd gynt yn eiddo i reithordy, ei fod yn dod yn rhwym yn awtomatig i CRL.

Mae CRL yn atebolrwydd personol ac unigol.[8]

(1) Mae'r atebolrwydd yn bersonol i berchennog y tir: nid yw wedi'i gyfyngu i werth tir y tirfeddiannwr. Yn gyfreithiol, gall cyngor eglwysig plwyfol ofyn i berson dalu mwy am atgyweiriadau cangell nag y mae eu heiddo'n werth.

(2) Mae'r atebolrwydd yn unigol: os yw llawer o dirfeddianwyr i gyd yn atebol i atgyweirio'r un gangell, gall cyngor yr eglwys blwyfol erlyn unrhyw un ohonynt am y swm llawn. Gall y tirfeddiannwr y mae'n ofynnol iddo dalu wedyn geisio adennill cyfraniad gan y tirfeddianwyr eraill yr effeithir arnynt.

Fodd bynnag, nid yw natur gyfreithiol CRL yn glir. Ym Mhenodau 3 a 4, mae'r papur ymgynghori yn archwilio rhai amheuon ynghylch a yw CRL yn rhwymo unrhyw un sy'n caffael tir rheithorol blaenorol yn awtomatig. Ond mae ansicrwydd pwysicach hefyd. Nid yw'n glir a yw CRL yn dal i fod yn rhwymedigaeth ar reithorion lleyg (rhwymedigaeth swydd rheithor) neu a yw wedi dod yn faich uniongyrchol ar dir rheithorol.

Mae'r ansicrwydd hwn ynghylch natur CRL yn bwysig oherwydd bod yr LRA 2002 yn berthnasol i "fuddiannau sy'n effeithio ar ystadau mewn tir". Nid yw'n glir bod yr LRA 2002 yn berthnasol i rwymedigaethau personol ar ddeiliaid swyddi. Felly, os yw CRL yn dal i fod yn agwedd ar swydd rheithor, yna gellir dadlau nad yw'n gofrestradwy o dan yr LRA 2002 nac yn cael ei effeithio ganddi. Felly nid yw'n sicr a all prynwyr tir cofrestredig fod yn rhwym o hyd gan CRLau heb eu cofrestru, er gwaethaf y newid yn y gyfraith o 13 Hydref 2013

Rydym yn archwilio natur gyfreithiol CRL yn fanwl ym Mhennod 5 o'r papur ymgynghori.

Darperir crynodeb o'n dadansoddiad ym mharagraffau 6.6 i 6.12 o Bennod 6.

Ein Diwygiad Arfaethedig

Ym Mhenodau 6 a 7 o'r papur ymgynghori, rydym yn nodi cynigion dros dro i ddiwygio Deddf Cofrestru Tir 2002. Rydym am grisialu mai dim ond os yw wedi'i nodi yn erbyn y teitl i'r tir y bydd prynwr tir cofrestredig yn rhwym i CRL. Rydym hefyd am grisialu effaith cofrestru cyntaf ystad heb ei chofrestru mewn tir ar CRL.

Rydym yn cynnig dros dro y dylai'r gwelliant i Ddeddf Cofrestru Tir 2002 fod yn gymwys yn ôl-weithredol, gan sicrhau bod y gwelliant yn gymwys i unrhyw drosglwyddiadau o ystadau cofrestredig neu gofrestriadau cyntaf o ystadau heb eu cofrestru sydd wedi digwydd ers 13 Hydref 2013.

Ein nod yw rhoi terfyn ar unrhyw amheuaeth sy'n bodoli ynghylch effaith y drefn gofrestru tir ar CRL drwy wneud yn siŵr ei bod yn gwneud yr hyn a ddeallwyd iddi ei wneud yn 2003.

Atebolrwydd Atgyweirio Cangell yng Nghymru

Rydym yn awyddus i glywed gan unrhyw ymgyngoreion yng Nghymru sy'n ddarostyngedig i CRL neu sydd â budd CRL. Daeth Deddf Eglwys Cymru 1914 â chymhwyso cyfraith eglwysig yng Nghymru i ben. Er bod Deddf 1914 wedi cadw rhai mathau o CRL, mae'n ymddangos i ni fod cwmpas CRL yng Nghymru wedi'i leihau'n sylweddol. Felly, byddem yn croesawu gwybodaeth am faint unrhyw rwymedigaethau sy'n dal i fodoli.

Rydym yn trafod CRL yng Nghymru ym Mhennod 4.

Beth ydyn ni eisiau ei wybod gennych chi

Rydym yn ceisio barn ar ein cynigion dros dro ac wedi gofyn nifer o gwestiynau ym Mhenodau 6 i 8 o'n papur ymgynghori. Yn bennaf, rydym am glywed barn ymgyngoreion ynghylch a fydd ein cynigion yn creu mwy o sicrwydd yn y gyfraith sy'n llywodraethu CRL. Yn Atodiad 3 i'r papur ymgynghori rydym wedi gosod allan cymal y gallai'r Senedd ei ddeddfu i roi'r newid yn y gyfraith yr ydym wedi'i chynnig ar waith. Byddem yn croesawu barn ar hynny hefyd.

Rydym yn gwahodd pob ymgynghorai i roi gwybodaeth i ni am unrhyw brofiadau neu gysylltiadau y gallent fod wedi'u cael gyda CRL, neu unrhyw faterion sy'n uniongyrchol gysylltiedig ag ef.

Ôl-nodiadau

1. (2001) 81 P. & C.R. 14; [2001] EWCA Civ 713; [2003] UKHL 37; [2007] C.L.Y. 1082.
2. Yn Saesneg, mae'r Deddfau Amgáu yn defnyddio'r sillafiad hen-ffasiwn "Inclosure", yn hytrach na'r "Enclosure" modern.
3. (2001) Law Com No 271.
4. [2001] EWCA Civ 713.
5. [2003] UKHL 37.
6. Y Ddeddf Cofrestru Tir 2002 (Darpariaethau Trosiannol) (No 2) Gorchymyn 2003 (SI 2003/2341).
7. *Chivers & Sons Ltd v Air Ministry* [1955] Ch. 585.
8. Yn dilyn *Wickhambrook Parochial Church Council v Croxford* [1935] 2 KB 417.